

В БРОЯ:

**СЪТРУДНИЧЕСТВОТО
МЕЖДУ СТРАНИТЕ В
ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА -
РЕШАВАЩА
ПРЕДПОСЛОВКА ЗА
СТАБИЛИЗИРАНЕТО НА
РАЙОНА**

➔ на стр. 2

**БИЗНЕС КОМУНИКАЦИЯ
ЧРЕЗ ИНТЕРНЕТ**

➔ на стр. 5

Валя Пеева

**ЕДНА ГОДИНА СЛЕД
НАЧАЛОТО НА ПРОЕКТА**

➔ на стр. 6 - 9

Здравко Генчев

**ОБУЧЕНИЕТО -
СТРАТЕГИЧЕСКА ЗАДАЧА
НА ПРЕХОДА**

➔ на стр. 10

**СЪВМЕСТНОТО
ИЗПЪЛНЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ**

➔ стр. 11

Издание на Центъра
за енергийна ефективност

ЕнеЕфект

За контакти:
Здравко Генчев
изпълнителен директор

Адрес:

София 1421
бул. "Хр. Смирненски" № 1
тел. 963-17-14
факс 963-25-74

e-mail: eneeffect@ttm.bg

Електронен вариант

на бюлетина можете да

намерите в страницата на

ЕнеЕфект в Интернет:

<http://www.eneeffect.bg>

За кореспонденция:

София 1606, п.к. 85

ISSN 1310-4349

Печат

Press Product Line

Тема на броя:

МРЕЖА ЗА ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА

От редактора

Завърши първата година от изпълнението на главния проект на ЕнеЕфект – демонстрационната зона за енергийна ефективност в Габрово. Завършиха и други два значителни проекта на центъра: SACHA II – за стандарти и етикети за енергийна ефективност на домакински уреди, финансиран от Европейската комисия (програма SAVE), и проектът "Общинска инициатива за енергийна ефективност" (първа част), финансиран от Американската агенция за международно развитие.

Започнал дейността си като малобройна група от ентузиастични специалисти, ЕнеЕфект днес има размерите и структурата на малък институт с широкопрофилна ориентация и отговорни международни ангажименти. Резултатите от изпълнението на тези значителни проекти станаха основа за включването на центъра в нови отговорни международни програми. Сред тях са: проектът на Европейската комисия за създаване на общинска енергийна агенция в Стара Загора, проектът "Инвестиции в енергийната ефективност за предотвратяване на промени в климата", финансиран от Фондацията на ООН, проектите на Американската агенция за международно развитие "Енергийна реконструкция на общинската болница в Горна Оряховица" (програма "Еколинкс") и "Общинска инициатива за енергийна ефективност" (втора част), проектът за подпомагане на енергийната ефективност в България, финансиран от авторитетната американска неправителствена организация "Алианс за икономия на енергия", проектът за създаване на съвременно средство за комуникация чрез Интернет, ориентирано към бизнеса, финансиран от Департамента по енергетика на САЩ, и др. На тази основа се роди и предложението за проект "Регионална мрежа за ефективно използване на ресурсите", който ще бъде предмет на обсъждане на предстоящата конференция в София.

С този брой на ЕкоЕнергия започваме да разглеждаме новите проекти, резултатите от които редовно ще публикуваме в следващите броеве.

НОВА РЕГИОНАЛНА ИНИЦИАТИВА ЗА ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА

Сътрудничеството между местните власти, неправителствените организации и фирмите е най-доброто средство за постигане на разбирателство и взаимно доверие.

СЪТРУДНИЧЕСТВОТО МЕЖДУ СТРАНИТЕ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА – РЕШАВАЩА ПРЕДПОСТАВКА ЗА СТАБИЛИЗИРАНЕТО НА РАЙОНА

Наред с правителствата съществена роля в стабилизацията на района могат да играят местните власти, частният сектор и неправителствените организации като важни субекти на демократичните общества.

Н еукрепналата демокрация и бедността са сред главните проблеми на страните от Югоизточна Европа по пътя на тяхното възстановяване и развитие след политическите промени и военните конфликти в региона. Тези проблеми са в основата на слабата централна и местна власт и на етническото противопоставяне, които са особено характерни за най-критичните зони в него. Ето защо демократизацията на всички равнища на властта и активизирането на инвестициите в тези страни са основни приоритети, предпоставка за изграждането на модерна регионална инфраструктура и за приобщаване към общността на развитите държави.

Съществуват многобройни обективни и субективни, политически и икономически пречки за активизиране на инвестициите при възстановяването на Югоизточна Европа - неадекватна законодателна база, недостатъчна защита на чуждите инвестиции, тежка бюрокрация и корупция, липса на добре подготвени местни кадри и институции. Съществена бариера пред чуждестранните инвеститори са относително малките размери на отделните страни в района, ограниченият икономически потенциал на всяка една от тях и скромните пазари, които те поотделно предлагат. През последната година развитието на Югоизточна Европа се превръща в приоритетна грижа на международната общественост, а кръгът на заинтересуваните участници във възстановителните процеси все повече се разширява.

Наред с правителствата съществена роля в стабилизацията на района могат да играят местните власти, частният сектор и неправителствените организации като важни субекти на демократичните общества. Общините и техните сдружения, стопанските предприятия и техните асоциации, организациите с идеална цел и специалистите от Югоизточна Европа

притежават ценен потенциал, който може да допринесе за успеха на реформите. Координирането на дейностите им с тези на правителствата и на международните организации е важно условие за по-бързото възстановяване. Основен двигател на възстановяването и развитието са партньорството и доброто управление, които все повече се утвърждават като механизми за укрепване на националните институции и за ефективно взаимодействие между **държава, гражданското общество и бизнеса**.

Важна цел на възстановителния процес в Югоизточна Европа е да се създадат условия за **устойчиво развитие**, като основа на икономическия напредък и на повишаването на благосъстоянието на населението. Съществен резерв е ефективното използване на оскъдните природни ресурси в района. В това отношение съществува значителен потенциал, но неговото усвояване не е по силите на отделните страни. Ето защо осъ-

ществяването на международни програми с финансовата и техническата помощ на развитите страни може да стане ключ в решаването на остри политически, социални и икономически задачи в този район.

Центърът за енергийна ефективност Енефект и Черноморският регионален енергиен център разработиха и предложиха нов международен проект за Югоизточна Европа, който получи силна начална подкрепа от редица организации и специалисти от съседните страни. Интерес към инициативата бе проявен от Комисията на Европейския съюз, от Световната банка, от Европейската банка за възстановяване и развитие, от ЮНЕСКО. Тя бе подкрепена от Министерството на външните работи на България, от Програмата на ООН за развитие, от Американската агенция за международно развитие, от Департамента на САЩ по енергетика и от Икономическата комисия на ООН за Европа.

На международна конференция в София на 17 и 18 ноември т.г. организации от няколко страни от Югоизточна Европа официално ще представят съвместния проект **"Регионална мрежа за ефективно използване на ресурсите"**. Проектът има за цел да създаде сдружение за ефективно използване на ресурсите, обединяващо местни власти, стопански организации и асоциации и неправителствени организации от района. Мрежата ще функционира като постоянен механизъм за разработване и осъществяване на пакети от регионални инвестиционни проекти за енергийна ефективност, за ефективно използване на горивата и водите, за интегрално планиране на ресурсите и управление на потреблението им и т.н. Очаква се чрез изпълнението на тези проекти мрежата да се утвърди като основа за трайно сътрудничество между страните от Югоизточна Европа, да допринесе съществено за изпълнението на целите на Пакта за стабилност в района и да създаде предпоставки за активизиране на инвестициите.

РЕГИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ

Страни, предложени да участват в изпълнението на проекта: Албания, Босна и Херцеговина, България, Хърватска, Република Македония и Румъния

Връзка на проекта с международни приоритети: Пакт за стабилност в Югоизточна Европа и Инициатива за сътрудничество в Югоизточна Европа

Главната цел на държавите от Югоизточна Европа е осигуряването на условия за устойчиво развитие и повишаване на благосъстоянието на тяхното население. Ефективното използване на ресурсите е изключително важна предпоставка за прехода от обикновено оцеляване към развитие, за изграждане на модерна регионална инфраструктура и интегриране към общността на развитите страни. Сътрудничеството с развитите нации и доброто управление ще осигурят необходимите движещи сили и инструменти за повишаване на възможностите на националните институции да провеждат последователна политика за резултатно управление и ефективно използване на ресурсите. Тези действия ще подпомогнат ефективно и координирано взаимодействие между държавата, обществото и бизнес средите.

Общозвестно е, че съществуват многобройни обективни политически и икономически препятствия за осъществяването на реформите, необходими за постигане на целесъобразни нива на инвестиции, като например: все още развиваща се нормативна база; неуредени права на собственост; тромава бюрокрация; корупция; недостиг на местни кадри. Допълнителни бариери пред чуждите бизнес начинания и инвестиции в региона са малкият размер на пазара на отделните страни и различията в политическата им ориентация.

Основна цел

Стратегическата цел на проекта е да осигури устойчиво развитие на региона, като играе централна роля за преодоляване на регионалните бариери и създаване на благоприятни условия за проникване на модерни технологии за

ефективно използване на местните природни ресурси (изчерпаеми и възобновяеми). За тази цел ще бъде учредена *Регионална мрежа за ефективно използване на ресурсите (РМЕИР)*. Тя ще функционира като постоянен механизъм за управление на потреблението, интегрално планиране на ресурсите и формулиране, разработка и реализация на местни и регионални инвестиционни проекти за повишаване на енергийната ефективност, за ефективното използване на горивата, водата и другите природни ресурси.

Цели

Проектът трябва да постигне следните пет основни цели:

1. Разработване на база данни за задоволяване на нуждите от информация на собствениците на проекта, проектантите, финансовите институции, фирмите и специалистите.
2. Повишаване на възможностите на местните кадри за формулиране, разработване и реализация на приемливи за банките проекти.
3. Разработване и реализация на демонстрационни проекти като средства за ускорено внедряване на модерни технологии и навлизане на чужди капитали.
4. Разработване на серия от приемливи за банките проекти.
5. Реализация на най-малко три пилотни проекта в страните участнички.

Планирани дейности по проекта

Предложеният проект обхваща два взаимно свързани компонента. Всеки компонент съдържа няколко групи дейности:

1. Информационна банка

1.1. Създаване на информационна база данни за най-

добрите практически решения и извлечените поуки.

1.2. Създаване в Интернет на система за обмен на информация с използване на най-модерни комуникационни технологии.

2. Изграждане на кадрови потенциал

2.1. Обучение на местни крайни потребители, проектантите и банкери по разработване, реализация, мониторинг и оценка на приемливи за банките проекти за ефективно използване на ресурсите.

2.2. Оказване на помощ на местните органи на властта при разработването на местни и регионални енергийни стратегии и планове за действие за изграждане на местна институционална среда за успешната им реализация.

2.3. Оказване помощ на страните участнички при въвеждането на нови финансови механизми и практики в страните от Югоизточна Европа.

2.4. Създаване на Регионална мрежа за ефективно използване на ресурсите в страните участнички от Югоизточна Европа и разработване на стратегия за преминаването ѝ към самоиздръжка след изтичане на първите три години от съществуването ѝ.

3. Разработване и реализация на проекта

3.1. Разработване на серия от регионални приемливи за банките проекти в сътрудничество и във връзка с развитието на националните и многостранните финансови институции за тяхното финансиране и реализация.

3.2. Провеждане на демонстрации, като например единични типични проекти и/или демонстрационни зони за ефективно използване на ресурсите.

3.3. Формулиране, разработване и реализация на най-малко три пилотни проекта.

Очаквани резултати

Очакваните преки резултати от тези дейности са:

1. Подготвени местни експерти, проектантите и банкери.
2. Създаване на Регионална мрежа за улесняване формулирането и реализацията на проекти.
3. Стратегия и План за действие на Регионалната мрежа.
4. Серия от национални и регионални проекти за финансиране и реализация.
5. Реализирани пилотни проекти.

В резултат на изпълнението на тези дейности ще бъдат постигнати и редица непреки резултати:

- съвместните инвестиционни проекти за възстановяване на региона ще послужат за база за широко сътрудничество на ниво общини в Югоизточна Европа, което ще допринесе за преодоляване на традиционните конфликти и напрежение между страните от региона;
  - регионалните проекти и пакети от малки и средни общински проекти ще допринесат за уедряване на местните пазари и ще ги направят по-привлекателни за чуждите инвеститори;
  - реализираните икономии (от намаленото потребление на горива, вода, суровини и енергия) ще позволят на местните органи на властта и промишлените предприятия да посрещнат други неотложни нужди и/или да реинвестират в нови проекти за ефективно използване на ресурсите.
- Освен това новосъздадената Регионална мрежа за ефективно използване на ресурсите:

Горе:
Проверка на зададените
параметри на климатичната
инсталация в операционните
зали в ОРБ в Стара Загора

Долу:
Участниците в завършващия
етап на курса за обучение на
обучаващи в Благоевград

← от стр. 3

- ще се утвърди като надежден партньор на международните организации и финансови институции при изпълнението на програми за възстановяване и стабилизация на региона на Югоизточна Европа;

- ще служи като източник за хармонизация на националната политика на страните от Югоизточна Европа с политиката на ЕС в областта на използването на ресурсите.

Мултиплициране

Регионалната мрежа за ефективно използване на ресурсите ще се превърне в постоянен източник на идеи и предложения за нови инвестиционни проекти и ще улеснява диалога между местните, националните и международните организации на всички нива (правителства, частен сектор, финансови среди и обществени интереси). Мрежата ще се изгражда на базата на концепцията за партньорство и съвместни действия в процеса на следвоенно възстановяване, което да замести съществуващия между страните от региона, а понякога и вътре в самите тях дух на съперничество и разделение.

След приключването на проекта страните от региона ще бъдат в състояние да създават и поддържат национални мрежи, да разработват общински енергийни стратегии, да разработват приемливи за банките инвестиционни проекти и да осигуряват финансиране за тяхната реализация. Демонстрациите ще играят ролята на модели за изпробване на алтернативните решения и за обучение на кадрите как да преодоляват съществуващите бариери пред ефективното използване на ресурсите. Стратегията за бъдещото развитие и самоиздръжка на Регионалната мрежа ще очертае и ролята и

значението на местните/общински мрежи. Предвижда се след три до пет години регионалната мрежа да ограничи своята функция за подпомагане на регионалните комуникации и сътрудничество чрез обмена на опит и извлечени поуки. По този начин ролята на Регионалната мрежа ще се трансформира от движеща сила в катализатор на регионалните процеси.

Финансиране на мрежата

Предвижда се мрежата да е самоиздържащо се доброволно сдружение на общини и неправителствени организации, промишлени и други предприятия от страните участнички. В началото финансова помощ ще бъде необходима за:

- учредяване на сдружението и разработване на Стратегия за развитие и Работен план за първите три години;
- създаване на начална база данни за потреблението на ресурси и потенциала за повишаване на ефективността в страните от региона;
- изграждане на местен потенциал за формулиране и реализация на инвестиционни проекти и създаване на система за активен обмен на информация между участниците;
- разработване на начален пакет от регионални инвестиционни проекти на общинско ниво.

- осигуряване на начален старт на пилотните проекти.

На основата на Стратегията и Плана за действие ще бъде разработен и бизнес-план на Регионалната мрежа, който ще определи нейните дейности през първите три години. В края на втората година ще се извърши актуализация на бизнес плана преди преминаването към самоиздръжка.

Етапи на реализация

Предвижда се разработването и реализацията на инициативата да обхване следните етапи:

Първи етап

През есента на 1999 г. в София, Скопие и Букурещ ще се проведат подготвителни срещи с участието на висши представители от потенциалните страни участнички. Инициативата ще бъде обявена на регионална международна конференция, която се предвижда да се проведе в София в началото на 2000 г. На тази конференция ще бъдат очертани:

- обхватът, съдържанието и организационните подробности на инициативата;
- ролята на участващите институции от страните в Югоизточна Европа и ролята на международните организации;
- етапите, сроковете и отчетните документи/результати на инициативата на основата на предварителния План за действие за първите три години от съществуването на мрежата.

Втори етап

В началото на 2000 г. ще се проведе съвещание на дарителите, за да се установи списъкът на организациите спонсори, окончателно да се определят страните участнички и да се получи тяхното съгласие и се потвърдят поетите от тях задължения.

Ще бъде избран Ръководен комитет, съставен от представители на организациите спонсори и страните участнички. Периодичните съвещания на Ръководния комитет ще дадат възможност да бъде осигурена текуща информация и подкрепа на участниците/спонсорите.

Трети етап

Реализацията на проекта ще започне през втората половина на 2000 г. До края на годината ще бъде учредена Регионалната мрежа за ефективно използване на ресурсите и ще бъдат разработени Стратегията и Планът за действие.

Четвърти етап

Ще бъде осъществен обмен на информация с използването на модерни комуникационни технологии, ще бъдат обучени кадри и ще започне изграждането на местен потенциал. Ще бъде разработена серия от приемливи за банките национални и регионални проекти. Ще бъдат изпробвани нови финансови механизми и схеми за тяхната реализация. Изпълнението на тези дейности ще започне през 2001 г. и ще продължи до приключването на проекта.

Пети етап

Ще бъдат реализирани пилотни/демонстрационни проекти. През третата година от изпълнението на проекта ще бъде актуализирана стратегията с оглед на преминаването към самоиздръжка след приключване на проекта.

БИЗНЕС КОМУНИКАЦИЯ ЧРЕЗ ИНТЕРНЕТ

За страните от Югоизточна Европа войната в Югославия създаде обстановка на икономическа дестабилизация. Налага се общото разбиране, че тя може да бъде преодоляна само с обединените усилия на всички държави от региона. Различните държавни институции, неправителствените организации и частният бизнес, работещи в областта на икономичното използване на ресурсите и в частност - на икономията на енергия, могат да изиграят ключова роля в този процес. Въпреки разликата в големината, икономическия потенциал и националните традиции балканските страни имат една голяма обща цел - намирането на достойно място за своите нации на световния пазар.

Департаментът по енергетика на САЩ финансира осъществяването на проект за създаване на съвременно средство за бизнес комуникация чрез Интернет, което да улеснява и насърчава връзките на частните фирми, общините и крайните потребители в страните от региона с финансовите и бизнес средите от Западна Европа и САЩ. Работата по проекта ще протече в няколко етапа.

Първият етап е свързан с определянето на инвестиционните нужди на страните от Югоизточна Европа, на законотвора и икономическата среда във всяка от тях и на техните потенциални партньори. Успоредно с това ще се определят и изискванията и интересите на чуждестранните инвеститори, финансиращите институции, банките и производителите на промишлени стоки. Взаимното информиране чрез съвременното средство за бизнес комуникации ще насърчи навлизането на чужди капитали и технологии на пазара в Югоизточна Европа и ще доведе до значителното му оживяване. На този етап стремежът ще бъде да се намерят пресечните точки между интересите на страните, участващи в процеса. Създаването на бази данни значително ще облекчи комуникационния процес.

Във втория етап се предвижда създаването на комуникационната среда, която ще осигури достъпа и ще увеличи привлекателността на нововъзникващите пазари за енергийно ефективни материали и услуги. Ще се разработи концепция за Интернет средството и за присъщите му структура, съдържание, връзки, отговорности, правила и т.н. Очаква се етапът да завърши с действащ модел на средството, чрез което ще се осъществи основната идея на инициативата - стимулиране и улесняване на комуникациите.

В третия етап ще се насърчи разработването на поредица от привлекателни за банките проекти за енергийна ефективност във всяка страна от региона и ще се подпомогне намирането на подходящи партньори за тяхното финансиране и осъществяване. Тази дейност, както и рекламирането на проектите, ще допринесе за успеха на проекта. В този етап се очакват и инициативи за осъществяване на общи проекти за две или повече страни от Югоизточна Европа, което би разширило пазара и би увеличило шансовете за финансиране.

В последния, **заключителен етап** трябва да се решат проблемите за по-нататъшното развитие на бизнес комуникационното средство, за неговата поддръжка и самофинансиране след приключването на проекта.

Предложението за този проект се подготвя в ЕнЕфект, съгласувано с представители на няколко страни от Югоизточна Европа. То ще бъде представено пред международните институции на регионална конференция, която ще се проведе на 17-18 ноември 1999 г. в София.

Зоя Гюрова

МЕЖДУНАРОДНО ПРИЗНАНИЕ ЗА ЕНЕФЕКТ

На 18 октомври в София бе открит регионален икономически форум за Югоизточна Европа. Сред официалните гости на форума бе и посланикът на САЩ за Югоизточна Европа Ричард Шифтър. По негово изрично желание в изключително интензивната програма на посещението му бе включена и среща с ръководството на Центъра за енергийна ефективност ЕнЕфект. Посланик Р. Шифтър посети офиса на ЕнЕфект, придружен от представители на посолството на САЩ и на мисията на Американската агенция за международно развитие в София. В срещата взе участие и новоизбраният кмет на Стара Загора г-р Евгений Желев, досегашен директор на ОРБ "Проф.г-р Ст. Киркович".

цификата на проектите за енергийна ефективност. За разлика от други проекти в сферата на инфраструктурата, като например за строителство на пътища, проектите за енергийна ефективност са икономически изгодни - те се изплащат чрез реално осъществените икономии на енергия. Ето защо посланикът предложи проектът за енергийна реконструкция на болничните сгради в България да се включи в списъка на проектите, предложени от нашата страна в рамките на Инициативата за сътрудничество в Югоизточна Европа (SECI) и да се извърши необходимото технико-икономическо проучване на неговата целесъобразност.

На срещата бе представен и разработеният от ЕнЕфект нов проект за създаване на регионална мрежа за ефективно използване на ресурсите в Югоизточна Европа. Изпълнителният директор на ЕнЕфект изтъкна важността на инициативата за установяването на регионално сътрудничество на местно равнище, както и интереса към нея, проявен от съседните страни и от редица международни организации. Посланик Р. Шифтър потвърди, че инициативата е полезна и навременна и че е необходимо да се изяснят реалните възможности за финансиране на проекта.

Посещението на посланик Р. Шифтър, който е известен като автор на Инициативата за сътрудничество в Югоизточна Европа (SECI), бе отговор на срещата, която д-р арх. Здравко Генчев и д-р Евгений Желев имаха с него в Държавния департамент на САЩ през пролетта на тази година. На тази среща за първи път бе поставен въпросът за финансирането на енергийната реконструкция на болничните сгради в България.

Здравко Генчев

На снимката (от дясно на ляво): д-р Евгений Желев - кмет на Стара Загора; посланик Ричард Шифтър; арх. Здравко Генчев - изп. директор на ЕнЕфект; Зоя Гюрова - гл. секретар на ЕнЕфект

По време на срещата беше обсъдена възможността за финансиране на проект за повишаване на енергийната ефективност в българските болници. Резултатите от завършените демонстрационни проекти за енергийна ефективност в районните болници в Габрово и Стара Загора показаха, че в болничните сгради съществува значителен потенциал за намаляване на енергийните разходи, с което ще се облекчат общинските бюджети и ще се намалят цените на медицинските услуги. В същото време обаче предстоящото реструктуриране на собствеността на болниците и неяснотите в здравната реформа могат да се превърнат в съществени пречки за осъществяването на този проект. Посланик Р. Шифтър информира за разговорите си с представители на българското правителство, които е уверен, че е целесъобразно държавата да гарантира заем за подобен проект. Той изрази готовност да съдейства за убеждаването на МВФ в целесъобразността на идеята, като подчерта спе-

ЕДНА ГОДИНА СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОЕКТА

“Стратегия за намаляване на емисиите на парникови газове чрез енергийна ефективност. Демонстрационна зона за енергийна ефективност в град Габрово, Република България”

Проектът обхваща значителен обем разнородни дейности, които трябва да бъдат завършени до месец април 2003 г.

В съответствие с концепцията за демонстрационните зони съществен елемент от проекта, наред с техническите демонстрации, е изграждането на местна институционална инфраструктура и въвеждането на енергийното планиране на местно равнище. Ето защо първата група дейности по проекта е насочена към формулирането на устойчива енергийна политика и създаването на условия за разработване и прилагане на програми за повишаване на енергийната ефективност в общините.

Чрез проекта на Глобалния екологичен фонд (ГЕФ) бе осигурена подкрепа за Общинската мрежа за енергийна ефективност “ЕкоЕнергия”, чиято цел е да стимулира включването на съображенията за енергийна ефективност в общинските програми и стратегии и разработването на устойчива енергийна политика на общинско ниво. През декември 1998 г. се проведе първата годишна конференция на ЕкоЕнергия с много силно международно участие. Конференцията бе съпътствана от специализиран семинар и кръгла маса по проблемите на енергийната ефективност на болничните сгради.

Бяха създадени и оборудвани с офистехника 4 общински бюра за енергийна ефективност в общините Габрово, Карлово, Горна Оряховица и Стара Загора. Задачата на специализираните бюра е да подпомагат дейностите за икономия на енергия в общините, да разработват и реализират програми за енергийна ефективност. Бе създадена информационна база данни за енергопотреблението по отрасли в общините, като основа за неговото управление и за раз-

На 26 юли 1999 г. в община Габрово се проведе среща на Управителния съвет на проекта “Стратегия за намаляване на емисиите на парникови газове чрез енергийна ефективност. Демонстрационна зона за енергийна ефективност в град Габрово, Република България” по повод приключването на първата година от започването му. На срещата бяха обсъдени и приети годишният отчет по проекта и планът за работа през следващата година. Бе представена оценката на ПРООН и МОСВ за работата по проекта.

Независимо от това, че първата година от изпълнението на проекта е подготвителна и че значими резултати могат да се очакват едва през следващата година, конкретните постижения на този етап, представени от изпълнителната агенция ЕнЕфект, получиха много добра обща оценка.

работване на политика и програми за енергийна ефективност.

В ЕнЕфект бе създадено Оперативно бюро на демонстрационната зона като център за разпространение на информация и знания и за подпомагане на общински инициативи в областта на енергийната ефективност.

Разработена бе програма за обучение на кадри в областта на формулирането, разработването, реализацията и управлението на програми и проекти за енергийна ефективност на общинско ниво. Бе подбрана основна група от 24 български преподаватели, която в 5 учебни сесии премина курс по програма за обучаващи.

Втората група дейности по проекта е насочена към подпроекти, демонстриращи потенциала за икономия на енергия и средства и за намаляване на емисиите на парникови газове на общинско ниво.

Подпроектът за енергийно-ефективна реконструкция на

уличното осветление в Габрово с използване на високоефективни натриеви осветителни тела има значителен напредък. Бе завършено проектирането и бе осъществено изпълнението на нулевия етап на проекта, изготвени са и проектите за следващите етапи. Тези резултати се дължат до голяма степен на доброто сътрудничество между общината, “Електроснабдяване” – Габрово, проектантския екип от Техническия университет в Габрово и ЕнЕфект.

В работата по другия подпроект – за ефективна реконструкция на топлофикационната система – също бе установено добро сътрудничество между ЕнЕфект и “Топлофикация Габрово”. Инвестиционната програма на дружеството бе координирана с предвидените в проекта дейности и бе постигнато едино-

действие за доставянето и инсталирането на топлоразпределители за всички битови консуматори в града.

Беше извършено енергийно обследване на три типични представителни сгради в Габрово (училище, многоетажен жилищен блок и промишлена сграда) за определяне на характеристиките на текущото потребление на енергия и за формулиране на икономически най-изгодните мерки за повишаване на енергийната ефективност и намаляване на емисиите на парникови газове. Бяха изготвени проект, инвестиционен план и план за реализацията на проекта за енергийно-ефективна реконструкция на училищната сграда. Предвидените мерки за подмяна на осветителните тела и реконструкция и уплътняване на прозорците в учебните стаи бяха успешно завършени. Бе изготвен и разпространен окончателен доклад за демонстрационния проект за енергийно-ефективна реконструкция на болницата.

През следващата година се планира значителен напредък по всички демонстрационни проекти. Едно от най-важните условия е предоставянето на средствата от Националния фонд за опазване на околната среда, за което Министерството на околната среда и водите е поело ангажимент към международната финансираща институция. Ще започне обучението в общините, което ще бъде предпоставка за разработване на реални общински стратегии и проекти за енергийна ефективност. Ще бъдат създадени и оборудвани бюра за енергийна ефективност в останалите общини от мрежата. Едногодишната работа по проекта доведе до създаване на добро взаимодействие с партньорите и до натрупване на опит, които се надяваме да помогнат за успешното осъществяване на планираните дейности.

На снимката: Момент от срещата на Управителния съвет на проекта в община Габрово

ДЕМОНСТРАЦИОНЕН ПРОЕКТ

Обновяване на уличното осветление – пилотен етап

Пилотният етап обхваща подмяната на 210 осветителя с живачни лампи 250 W със 120 осветителя с натриеви лампи 150 W. Икономии от осъществяването на този етап възлизат на 150 MWh годишно или 9000 USD

РЕЗУЛТАТИ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОДПРОЕКТЪТЕ

Включване на проблематиката на енергийната ефективност в общинските програми и стратегии

✓ Създаване и развитие на Общинска мрежа за енергийна ефективност

- Обхващане на 26 общини в мрежа
- Първа годишна конференция на ОМЕЕ с международно участие (120 участници)
- Информационен бюлетин
- База данни за енергопотреблението в общините
- Паспорти на общините от ОМЕЕ

✓ Създаване на общински бюра за енергийна ефективност в четири общини

✓ Разработване на модел за общинска енергийна политика

✓ Разработване на пилотни проекти за общинска енергийна политика на Габрово и Стара Загора

✓ Организиране на семинар в Габрово за обсъждане на модела за общинска енергийна политика

✓ Разпространяване на информация за проекта в Габрово

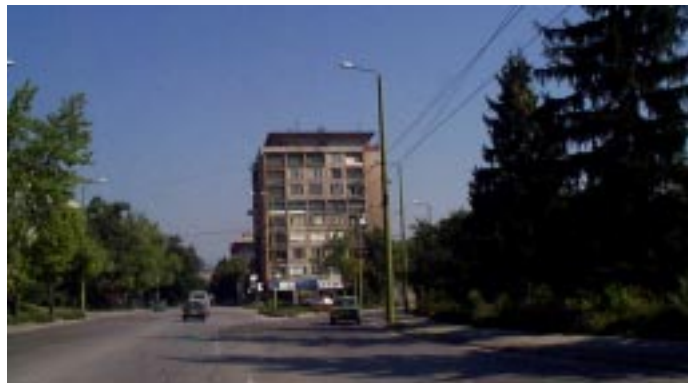
✓ Създаване на Информационен център за енергийна ефективност в ЕНЕфект

Укрепване на способността на общините да формулират, разработват, реализират и управляват програми и проекти за енергийна ефективност

✓ Оценка на нуждите от обучение в общините

✓ Разработване на програма за обучение по

- Общинско енергийно планиране и управление

Главните цели и задачи на този демонстрационен подпроект са: подобряване на качеството на уличното осветление в Габрово в съответствие с БДС 5504-82, повишаване на енергийната ефективност - намаляване на консумацията на електрическа енергия и на емисиите на парникови газове; повишаване на безопасността и сигурността на движението на пешеходците и превозните средства през нощта; създаване на комфортна и естетична атмосфера в града.

Проектът, чието осъществяване започна в средата на 1998 г., е разделен на четири етапа, всеки от които обхваща определена част от града и съдържа следните дейности:

- Енергийно обследване и светлотехническо проектиране;
- Провеждане на конкурс и избор на доставчик;
- Инсталиране на оборудването;
- Оценка на резултатите.

Предвижда се да бъдат приложени следните енергоефективни мерки:

- Осветителните тела с живачни лампи ще бъдат заменени с натриеви лампи (високо налягане) и с компактни луминесцентни лампи. При това там където има по два осветителя на стълб, те ще бъдат заменени с по един с подходяща мощност.
- Ще бъде въведено съвременно управление на включването и изключването на осветлението с нощен и полунощен режим за градските магистрали. Еднотарифните електромери ще се заменят с двойнотарифни, което ще облекчи

разходите на общината за електроенергия.

В резултат от извършените през първата година енергийно обследване и светлотехническо проектиране за целия град се установи, че съществуващите 6416 осветителни тела с обща инсталирана мощност 1555 kW могат да бъдат заменени с 4916 осветителя с обща инсталирана мощност от 436 kW. По този начин ще бъдат спестени 4700 MWh годишно, или 283 000 USD. От гледна точка на опазването на околната среда проектът също оказва огромно въздействие, тъй като спестени вредни емисии от производството на електроенергия възлизат на 8400 т годишно.

От началото на 1999 г. започна реализацията на пилотния етап на демонстрационния проект. Етапът бе финансиран и осъществен съвместно от ЕНЕфект, община Габрово и НЕК – “Електроснабдяване”, район Габрово. Монтирани бяха осветителни тела тип Malaga, производство на Philips и доставени от “Светлина” АД в Стара Загора. Телата бяха избрани след конкурс, на който представените от фирмите мостри и оферти бяха сравнени по редица показатели. Тъй като досега съществуващите два осветителя на всеки стълб се заменят с един, едновременно с демонтажа на старите тела бе извършена реконструкция на двойните конзоли (“рогатки”) в единични. В края на месец юли бяха монтирани всичките 120 нови осветителни тела.

През следващата година предстои подмяна на осветителите в целия град и замаяната на еднотарифните електромери с двутарифни.

Билиана Петкова

- Енергийни обследвания, оценка на потенциала за енергийна ефективност и ползите за околната среда
- Планиране, управление и финансиране на проекти за енергийна ефективност
- ✓ Обучение на обучаващи

Преодоляване на критично важни бариери за реализирането на проекти за енергийна ефективност

✓ Оценка на механизми за възвръщане на разходите и осигуряване на устойчивост на проектите за енергийна ефективност

✓ Анализ на нормативната база и практика за финансиране на проекти за енергийна ефективност

✓ Подпомагане на общините за разработване на проекти и привличане на инвеститори

✓ Информация за бизнес възможности

Демонстриране на енергийно ефективно обновяване на системата за улично осветление

✓ Зониране на територията и определяне на етапи

✓ Разработване на технически доклад и план за изпълнение на етап 0 и етап 1

✓ Координиране с община Габрово и “Електроснабдяване” – клон Габрово

✓ Подготвена заявка за финансиране от НФООС

✓ Търг и избор на доставчик за етап 0

✓ Доставка и монтаж на осветителни тела за етап 0

Демонстриране на съвременни методи за реконструкция и управление на съществуващи системи на централизирано топлооснабдяване и топлопотребление

✓ Зониране на територията и определяне на етапи

ДЕМОНСТРАЦИОНЕН ПРОЕКТ

Абонатите на "Топлофикация – Габрово" ЕАД – с монтирани разпределители на топлинна енергия

Година след старта на проекта топлофикационната система в града е оборудвана с разпределители преди началото на новия отоплителен сезон

→ от стр. 7

✓ *Инсталиране на топломери (паралелно финансиране)*

✓ *Ревизия на енергийното обследване и предвидените дейности*

✓ *Координиране с "Топлофикация – Габрово"*

✓ *Обследване на измерването на толопотреблението и определяне на необходимите промени в него*

✓ *Съвместно техническо задание и търг за доставяне, монтаж и обслужване на топоразпределители*

✓ *Разработени проекти за подмяна на 16 директни абонатни станции с индиректни*

✓ *Разработени проекти за автоматизация на 6 индиректни абонатни станции*

Демонстриране на енергийно ефективна реконструкция на типични съществуващи сгради

✓ *Краен доклад и резултати от енергийно ефективната реконструкция в ОРБ "Д-р Тота Венкова"*

✓ *Ревизия на енергийните обследвания и предвидените дейности в училищната и жилищната сграда*

✓ *Проектиране и инвестиционен план за реконструкцията на училищната сграда*

✓ *Техническо задание и конкурс за ремонт на прозорците в училищната сграда*

✓ *Демонстрационен експеримент, техническо задание и подготовка на конкурс за обновяване на осветлението в училищната сграда*

✓ *Ревизия на избора на промишлена сграда - оглед на 10 промишлени/административни сгради*

✓ *Енергийно сканиране на сградата на "Пътно управление"*

В съответствие с приетите през този период нормативни документи с дългосрочно действие, определящи бъдещото развитие на енергийния сектор и на централизираното топлоснабдяване¹, "Топлофикация - Габрово" ЕАД се опитва да посрещне предизвикателствата на пазарното стопанство с подобрена ефективност на производството и потреблението на енергия. Съществено място в тези усилия заемат и дейностите от работния план на проекта за демонстрационна зона. През месец юни 1999 г. Съветът по структурната реформа към Министерския съвет съгласува списък от дружества, които на основание чл. 3, ал. 3 от ЗППДОП² ще бъдат прехвърлени за приватизация към отрасловите министерства. За целта Агенцията за приватизация упълномощи Комитета по енергетика (КЕ) да извърши конкретна подготовка за "Топлофикация - Габрово" ЕАД.

Дейностите по подпроекта за реконструкция на топлофикационната

¹ Закон за енергетиката и енергийната ефективност (ЗЕЕЕ); Национална програма за енергийна ефективност; ПМС № 147 от 05.07.1999 г.; Решение № 543 на Министерския съвет от 09.10.1998 г.; Решение на Народното събрание относно Националната стратегия за развитие на енергетиката и енергийната ефективност до 2010 г.

² Закон за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия (ЗППДОП)

система се изпълняваха съгласно работния план. Бяха актуализирани проучването за състоянието на системата за централизирано топлоснабдяване и предвидените дейности за подобряване на нейното техническо и екологично състояние.

ЕнЕфект възложи на работен колектив проучване и разработване на проекти, които ще бъдат използвани като задание при обявяване на търгове за изпълнение. В процеса на работа колективът получи пълното съдействие от страна на "Топлофикация - Габрово" ЕАД. Подготвени бяха проекти за цялостна подмяна на 16 директни абонатни станции (АС), концентрирани в квартал "Младост". Новите АС ще бъдат оборудвани с пластинчати топлообменници за отопление и битово горещо водоснабдяване, съвременна автоматика и програмируем регулатор.

Разработени бяха проекти за реконструкция на индиректни АС в СОУ "Отец Паисий" и индиректни АС в демонстрационния жилищен блок.

През месец юни "Топлофикация - Габрово" ЕАД и ЕнЕфект съвместно подготвиха "Техническо задание за доставка, монтаж и обслужване на 20 000 топоразпределителя за индивидуално отчитане на консумираната топлоенергия от абонатите на "Битова топлофикация". Търгът беше проведен съгласно одобрена от КЕ ограничена процедура за възлагане на кандидати, писмено поканени от възложителя. Финансирането

беше осигурено от КЕ и от Глобалния екологичен фонд (ГЕФ) в рамките на проекта за демонстрационна зона в Габрово. Финансовото участие на проекта покрива доставката на около 37% от разпределителите. От поканените за участие 3 фирми само 2 подадоха документи в указания срок – "Бруната България" ООД и "Нелбо инженеринг" ООД. Комисията, включваща представители на КЕ, "Топлофикация - Габрово" и ЕнЕфект, оцени офертите по предварително определени критерии и обяви за победител в търга фирмата "Бруната България" ООД. Предложеният разпределител, работещ на изпарителен принцип, отговаря на изискванията на действащия у нас БДС EN 835.

Монтажът на разпределителите на топлинна енергия започна на 01.09.1999 г. и до началото на отоплителния сезон практически всички жилищни консуматори са оборудвани с разпределители и ще ползват услугата "топлинно счетоводство".

Отчитането на показанията от приборите и изготвянето на сметките на консуматорите ще се извършва от звено за съвместна дейност между "Бруната България" ООД и "Топлофикация - Габрово" ЕАД. Еднократно ще бъде проведено междинно отчитане на показанията през месец януари 2000 г. и при необходимост ще се коригират факторите за оценяване на консумираната топлоенергия.

Благодарение на проявената активност от ръководството на топлофикационното дружество и на това, че Габрово е домакин на проекта за демонстрационна зона, габровската топлофикация е втората след тази в град Лозница, която ще бъде оборудвана изцяло със система за индивидуално отчитане и първата, където услугата "топлинно счетоводство" се прилага в подобни мащаби. В този смисъл габровският пример от отоплителния сезон 1999-2000 година е от изключителна полза за всички топлофикационни дружества в страната, чийто потребители според ЗЕЕЕ трябва да комплектват отоплителните тела в жилищата си с разпределители и термостатични вентили до 01.01.2001 г.

Атанас Стойков

ДЕМОНСТРАЦИОНЕН ПРОЕКТ

Училище "Отец Паисий" Жилищна сграда на ул. "Тота Венкова" 23

СОУ "Отец Паисий" в Габрово ще посрещне зимния сезон с ремонтирани и уплътнени прозорци на учебните корпуси и с ново, високо-ефективно осветление в повечето класни стаи

Демонстрационният подпроект "Реконструкция на съществуващи сгради за намаляване енергопотреблението им" от проекта "Стратегия за намаляване на емисиите на парникови газове чрез енергийна ефективност. Демонстрационна зона за енергийна ефективност - Габрово, България" предвижда демонстрационните сгради да бъдат ремонтирани и преоборудвани в съответствие с изискванията за икономия на енергия и подобряване на комфорта.

През летния сезон на 1999 г. бе завършен **първият етап** на инсталационните работи от реконструкцията на сградата, който обхваща учебни корпуси 1, 2, 3 и 4 и имаше за цел да се понижат топлинните загуби и инфилтрацията в сградите и да се повиши енергийната ефективност на осветителната уредба.

Състоянието на прозорците в училището беше критично. От счупени стъкла и от лошо уплътняване на рамките се губеха над 29% от енергията за отопление, като в същото време температурата в стаите беше далеч под нормативното ниво. Всички инсталационни и ремонтни работи, възложени чрез търгове, приключиха преди отоплителния сезон: бяха обработени над 1100 двойни крила на прозорци, подменени механизмите за затваряне, поставени над 1000 м² нови стъкла, монтирани над 5000 мултиплексни ленти и др.; 311 броя от съществуващите в класните стаи осветителни тела тип 2 x 80 W бяха подменени с нови - тип 1 x 58 W с огледална решетка, които консумират почти 3 пъти по-малко електроенергия; подменени бяха и 72 луминесцентни лампи с пусково регулираща апаратура (ПРА) над черните дъски.

Вторият етап на инсталационните работи ще продължи през 2000 г. с финансовото участие и на община Габрово. В него ще бъдат довършени: ремонтът и уплътняването на прозорците в останалите корпуси; подмяната на осветителни тела във всички класни стаи; автоматизацията на абонатните станции и реконструкцията на отоплителната система; реконструкцията на вентилационната система на плувния басейн и монтажът на високо-ефективни душови разпръскватели.

Прилагането на енергоспестяващите мероприятия ще поддържа

топлинния комфорт в класните стаи и коридорите и ще намали риска от простудни заболявания. Извършените светлотехнически измервания показаха, че благодарение на подобрите технически характеристики и по-високия коефициент на полезно действие на новите осветители осветеността в класните стаи е възстановена до нормативните нива от 300/500 lx при постигнато по-добро цветоусещане и намалена умора на очите.

Предварителните изчисления за спестени вредни емисии показват годишно намаление с над 250 тона на въглеродния двуокис и с над 4 тона на серния двуокис, като значително ще бъде намалено емитирането и на други замърсители.

В училището тече и процес на мониторинг за оценка на ефекта от приложените мерки.

В другия демонстрационен обект - жилищната сграда на ул. "Тота Венкова" № 23 преди настъпването на зимата са монтирани общ топломер и индивидуални топлоразпределители във всичките 108 жилища и е въведена система за топлинно счетоводство, с което се гарантира правилното отчитане на консумираната енергия от обитателите и се стимулира спестяването.

Инсталационният пакет от енергоспестяващи мероприятия беше определен въз основа на: 1) оценка на възможностите за икономия на енергия в едропанелния жилищен блок, извършена с помощта на специално разработен компютърен модел за енергийната консумация и за състоянието на сградата и сградни-

На снимката: Ръководителите на демонстрационния проект с ученици от СОУ "Паисий Хилендарски" в обновената им класна стая

те инсталации и 2) технико-икономически анализ.

В момента е в ход програма за стимулиране на обитателите да участват в прилагането на енергоспестяващи мероприятия и в цялата енергийно-ефективна реконструкция.

Проектът предвижда безвъзмездно финансиране в различна степен на всички собственици, участващи активно в реконструкцията, при: закупуването на термостатични вентили; подмяната на конвенционалните с компактни луминесцентни лампи (КЛЛ); подмяната на душовите разпръскватели; монтажа на отражателни екрани зад радиаторите и уплътняването на прозорци и врати.

Инсталирането на системи за автоматично регулиране в абонатните станции ще бъде финансирано приоритетно от демонстрационния подпроект в топлофикационната система. В демонстрационната жилищна сграда като в пресечна точка на двата подпроекта се съчетават енергоспестяващи мероприятия и от двата.

Икономически обосноваването потенциал на демонстрационната сграда за пестене на енергия, доставена до крайния потребител, се оценява на 332 000 kWh/год., като належащите мерки са приложими и за голяма част от панелните сгради в страната.

Любомир Червилев

СЕМИНАР В БЛАГОВЕВГРАД

На 16 септември 1999 г. в Благоевград бе проведен семинар във връзка с приключване на обучението на преподаватели по проблемите на общинското енергийно планиране и енергийно обследване. Той беше организиран от Центъра за енергийна ефективност ЕнЕфект, главен изпълнител на проекта "Демонстрационна зона за енергийна ефективност в Габрово", и секретариат Общинската мрежа за енергийна ефективност (ОМЕЕ).

Участваха представители на общини - членки на ОМЕЕ, кметове, зам.-кметове, общински отговорници, представители на Националната агенция за енергийна ефективност и на Програмата за развитие на ООН. Семинарът бе открит от Венцислав Кожухаров, зам.-кмет на община Благоевград, Здравко Генчев, изпълнителен директор на ЕнЕфект, представи цялостния проект и акцентира върху основната тема на семинара: "Обучението - стратегическа задача на прехода". Водещите преподаватели Тронд Далсвеен от Норвегия и Йохан Хавинга от Холандия, представиха основните методически подходи и модули, използвани при обучението по бизнес планиране и общинско енергийно планиране.

Бяха представени някои конкретни проекти:

- Изработване на стратегия за енергийна ефективност за община Стара Загора
- Разработване на план за действие и реализация на програмата за енергийна ефективност в община Стара Загора
- Бизнес план на проект за обновяване на уличното осветление в Габрово
- Енергийно-ефективно обследване на училище "Отец Паисий" в Габрово

Мария Златарева, представител на мисията на Програмата на ООН за развитие, връчи дипломите на 23-мата участници, успешно завършили курса.

В деня на семинара в сградата на общината бе открито общинското бюро за енергийна ефективност в Благоевград, оборудвано с компютърна техника, предоставена в рамките на проекта.

Йонка Маринова

ОБУЧЕНИЕТО – СТРАТЕГИЧЕСКА ЗАДАЧА НА ПРЕХОДА

Необходимостта от подготовка на местни кадри в страните с преходни икономики е отдавна осъзната и все по-рядко се оспорва както от международните организации, така и от местните власти

Добрата обща и техническа подготовка на българските специалисти често се оказва недостатъчна за интегрирането ни в международни програми, в които се изискват специфични икономически, финансови и управленски знания и своеобразен синтез на тези знания с конкретните технически умения. Ето защо високомерието, с което след първите години на реформата посрещнахме някои учебни програми, все повече отстъпва на съзнателното търсене на чуждия опит, на международно установените практики и стандарти, на съвременните програми и форми на обучение. От друга страна, все по-рядко международни организации и чуждестранни консултантски фирми си позволяват да предлагат елементарни и непригодни за условията в България учебни програми. Те все повече зачитат високата взискателност на българските специалисти и все по-внимателно изучават специфичните нужди от обучение в страната.

Обучението в областта на енергийната ефективност е особено наложително, тъй като:

- Общото познаване на основните средства и технологии за намаляване на относителните разходи на енергия не е достатъчно, за да се осъществят успешни програми за икономия.
- Дори очевидната ефективност на някои проекти не е убедителен аргумент за привличане на необходимите инвестиции.
- Отделни демонстрации, осъществени с чуждестранна финансова помощ, остават изолирани примери без възможности за повтаряне в нормалната практика на българските общини и промишлени предприятия.

Българските специалисти и местните власти все повече осъзнават, че

пред енергийната ефективност в България се изпречва преграда от незнание и незаинтересованост, нормативни, технически и икономически абсурди, финансова и управленска неподготвеност

У нас са провеждани информационно-рекламни кампании за икономия на енергия, създавани са показни образци, български специа-

листи и ръководители са се запознавали с постиженията на развития свят в областта на енергийната ефективност. Но всичките тези усилия се оказваха недостатъчни в надпреварата с инерцията на екстензивното развитие на енергетиката. Нейните ръководители продължават да доказват, че са необходими нови мощности и че енергийната ефективност е за богатите страни. Никой никога не се опита сериозно да обвърже неизбежното закриване на първите четири атомни реактора на АЕЦ "Козлодуй" с реалния потенциал за икономия на енергия в България. Нито едно ръководено на енергийния отрасъл и на Националната електрическа компания не положи достатъчно усилия да въведе интегралното планиране на енергийните ресурси, при което икономията на енергия участва в общия енергиен баланс наравно с производството. Никога досега не бе отдадено необходимото значение на енергийната ефективност в сферата на потреблението. Вместо това години наред упорито се твърдеше, че цената на извличането на този потенциал е прекомерно висока за нашите възможности. Всички опити да се осъществят програми за насърчаване на енергийната ефективност се посрещаха с упорита съпротива и се отхвърляха без сериозни мотиви. Обяснението на тези факти само със сблъсъка с интересите на производителите би било непълно и неточно. Защото

неподготвеността на мнозина от кадрите в местните и централните органи на управление има съществен принос за изоставането на България по отношение на ефективността на използването на енергията

Идеята за създаване на демонстрационни зони за енергийна ефективност бе родена от стремежа отделните действия и намерения за повишаване на ефективността да се обвържат в цялостна политика. Концепцията за демонстрационните зони разглежда отделните технически демонстрации като елементи на цялостния процес, наред с изграждането на подходяща местна институционална инфраструктура, въвеждането на стратегическо енергийно планиране на общинско равнище, подготовката на местни кадри и съз-

даването на необходимата нормативна рамка. Успоредно с това се предвижда въвеждане на подходящи финансови механизми и създаване на благоприятен инвестиционен климат за превръщане на отделните дейности в устойчив и необратим процес.

За първи път идеята за демонстрационните зони за енергийна ефективност се роди в програмите на Икономическата комисия на ООН за Европа и България има конкретен принос за това. Демонстрационната зона за енергийна ефективност в Габрово е първата в Югоизточна Европа, която получи международно признание и финансиране и в момента се изгражда. По своето значение проектът "Демонстрационна зона за енергийна ефективност в Габрово" отдавна е надхвърлил границите на тази община. Причина за това е

амбициозната програма за обучение на общински кадри във всички общини, членки на Общинската мрежа за енергийна ефективност

По своята структура и стратегически цели този проект е насочен главно към изграждането на местен потенциал от институции и специалисти, способни да планират и управляват използването на енергията на територията на общините. Първа стъпка в осъществяването на учебните програми бе наскоро приключило обучение на комплексен екип от 25 бъдещи преподаватели по енергийна ефективност. Това бяха опитни специалисти от различни области – архитекти, инженери, икономисти. Сред тях имаше преподаватели във висши учебни заведения, служители в общински администрации, участници в екипи на международни програми, представители на частния сектор. В продължение на девет месеца в пет едноседмични курса с лекционни и семинарни занятия бъдещите преподаватели преминаха обучение в две основни направления – общинско енергийно планиране и управление и разработване на проекти и бизнес планове. В специални домашни упражнения участниците в курса разработиха примерни общински стратегии с планове за действие и проекти с бизнес планове за конкретни обекти в общините Габрово и Стара Загора.

Завършилият курс за обучение на бъдещи преподаватели по енергийна ефективност подкрепи предварителните проучвания на нуждите от обучение и внесе някои уточнения в първоначалните намерения. Потвърдено бе, че общата техническа подготовка на българските инженерни кадри е добра и сравнима с тази на западните специалисти. Ето защо обучението се насочи в следните направления:

- Общинско планиране и управление;
- Енергийни обследвания на обекти, които са значителни потребители на енергия;
- Разработване на проекти за икономия на енергия с бизнес планове за осъществяването им;
- Управление, наблюдение и оценяване на проекти;
- Източници и механизми за финансиране на проекти за енергийна ефективност.

През пролетта на 2000 година ще започне обучаването на общински експерти от общини, членки на мрежата. Дотогава, с помощта на чуждестранни консултанти, ще се разработят учебни материали и пособия, адаптирани за българските условия.

Като приоритетна задача на Общинската мрежа за енергийна ефективност

обучението е основна цел на няколко нови международни програми

Сред тези програми особено място заема новият проект на Фондацията на ООН, управляван от Икономическата комисия на ООН за Европа. Той е предназначен за Беларус, България, Казахстан, Русия и Украйна. Учебните програми ще се осъществяват както по класически начини, така и чрез "обучение от разстояние", като се използват връзки по Интернет. Предвижда се в тези учебни програми да се включат и български преподаватели.

Активна програма за обучение на общински ръководители и специалисти се планира в рамките на проект за създаване на енергийни агенции в Стара Загора и Пловдив, частично финансиран от Европейската комисия. Обучението ще бъде сред основните задачи на новите агенции.

СЪВМЕСТНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ

Възможности за икономиките
в преход след Конференцията
в Киото по Рамковата конвенция
на Организацията на обединените
нации по изменението на климата

World Resource Institute

THE REGIONAL ENVIRONMENTAL CENTER
for Central and Eastern Europe

Политиката на България по проблемите на изменението на климата

България се присъедини към страните от Приложение I, които подписа Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата, и я ратифицира през март 1995 г., като по този начин пое задължението да запази нивото на емисиите си на парникови газове под това на базовата година (1988). За България договорената по Протокола от Киото цел е през първия период на изпълнение (2008-2012 г.) да намали емисиите си с 8%, което възлиза на 626 млн. тона въглероден еквивалент.

В политиката и мерките за намаляване на емисиите на парникови газове в България ударението се поставя върху подобряването на енергийната ефективност в енергийния сектор и в свързаните с потреблението на енергия дейности от другите отрасли на българската икономика и обществени дейности.

Българската национална политика по изменението на климата се разработва и координира от Министерството на околната среда и водите (МОСВ). Основанията и рамката на тази политика са официално изложени в първото и второто Национално съобщение (1996 г., 1998 г.).

Механизъмът на Съвместното изпълнение - предимство за България

Съвместното изпълнение дава преимущество на страната за успешното изпълнение на поетите от нея задължения по Конвенцията и Протокола от Киото. То отговаря на националните приоритети за реструктуриране на националната икономика и съдържа потенциал за обединяване на екологичните и икономическите приоритети. Съвместното изпълнение предоставя възможности на инвестиращата страна да получи кредит за намаляване на емисиите на парникови газове при по-ниски разходи, а на България, като страна домакин - да постигне подобряване на околната среда и икономически растеж. За България,

Съвместното изпълнение (Joint Implementation) е важен инструмент на Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата, който дава възможност страните от Приложение I на Конвенцията да се кооперират за постигане на определено намаляване на емисии на парникови газове. Инициативата за Съвместно изпълнение предвижда, в рамките на система от задължителни международни изисквания, една страна да инвестира в проекти за намаляване на вредните емисии в друга страна.

Институтът по световни ресурси и Регионалният център по опазване на околната среда в Централна и Източна Европа започнаха нов 3-годишен проект "Възможности за работа по проблемите на изменението на климата в Централна и Източна Европа". Целта на проекта е да се подпомогнат страните в преход при осъществяването на реформа на политиката и институциите, за да могат те да изпълнят поетите задължения по Конвенцията и по Протокола от Киото към нея и - в резултат от изпълнението им - да се възползват от възможностите за развитие на своята инфраструктура. Първоначална работа по проекта вече започна в пет избрани страни от Централна и Източна Европа.

Партньор от българска страна по този проект е Центърът за енергийна ефективност ЕнЕфект. Неотдавна бе завършен първият междинен доклад, посветен на институционалната уредба в България по проблемите на климата, възможностите за Съвместно изпълнение и анализ на Съвместно изпълняваните дейности (Activities Implemented Jointly).

Проекти на Американската агенция за международно развитие предвиждат въвеждането на нови финансови инструменти в българската банкерска практика. Във връзка с това през специализирано обучение ще преминат банкови специалисти, общински експерти, представители на значителни крайни потребители на енергия и специалисти по разработване на проекти за енергийна ефективност.

На фона на тези амбициозни международни учебни програми

липсата на държавни инициативи в това отношение буди недоумение и сериозна тревога

Слабата заинтересуваност от създаването на местен потенциал е недалновидно поведение, което трябва бързо се коригира. Ако държавата все още няма възможност сама да осигури обучение на свои кадри, тя би трябвало да прояви повече интерес към възможностите, които международните програми й предлагат. За съжаление, интересът към демонстрационните проекти все още силно доминира над програмите за обучение, които се осъществяват повече по инициатива на външните донори. Много рядко заявки за обучение произтичат от държавни органи или от общински и областни администрации.

Местният кадрови потенциал и силните институции са най-надеждната гаранция за устойчивостта на усилията в областта на енергийната ефективност. Изолираните показни инициативи и реализации няма да изпълнят ролята си на катализатори на масовата практика, ако не съществуват подготвени кадри и институции, които да ги повторят на други места и при други условия. Само подготвените местни специалисти могат да се справят с многобройните препратствия по пътя на ефективността. Нещо повече, неподготвените не са в състояние достатъчно ефективно да се възползват от чуждестранния опит и от помощта на чуждите консултанти, които все още ни посещават. Но и времето на чуждестранните емисари постепенно ще премине и ако не разполагаме със собствен потенциал, не ни чака добро бъдеще.

Здравко Генчев

→ от стр. 11

която е заинтересувана от присъединяването на страната към Европейския съюз (ЕС), тези дейности биха спомогнали за намаляване на съществуващите различия по отношение на тази политика в страните - членки на ЕС.

Българското законодателство не предвижда специална подкрепа на дейностите по Съвместно изпълнение, но в същото време то не представлява препятствие за тяхното осъществяване.

Важна предпоставка за реализацията на проекти по Съвместно изпълнение в България са гарантираните изключителни възможности да се постигне определено намаление на емисиите на въглероден двуокис и на други парникови газове със сравнително по-ниски разходи, отколкото в развитите европейски страни. Ето защо при икономическото състояние на страната Съвместно изпълнение в България е привлекателна стопанска инициатива - срокът за откупуване на инвестициите в нея е по-малък от пет години.

Съвместно изпълнявани дейности в България Политическият подход

България изрази готовността си да участва в началната, пилотна фаза на Съвместно изпълнение – Съвместно изпълнявани дейности – с цел да покаже своята заинтересованост към механизма и да придобие необходимият опит. Очакваше се освен това, че проектите чрез Съвместно изпълнявани дейности ще спомогнат за привличане на деловите среди и ще повишат доверието към икономическите, техническите и екологичните ползи от тези проекти.

МОСВ, в качеството си на упълномощен национален орган по Съвместно изпълнявани дейности, установи контакти с редица развити страни: Холандия, Италия, Норвегия и др.

Преговорите между правителствата на България и Холандия доведоха до подписването на Рамкова декларация за намеренията. Сътрудничеството между двете правителства доведе до стартирането на

единствения засега български проект по Съвместно изпълнявани дейности и се превърна в катализатор за осъществяването на тази инициатива в България.

Институционална уредба

Дейностите по Съвместно изпълнение/Съвместно изпълнявани дейности в момента се координират от малко звено в състава на отдела "Опазване на въздуха" към Министерството на околната среда и водите. Решенията за избор на проекти се вземат след съгласуване с министерства и правителствени агенции чрез официална кореспонденция.

Добре осъзната е необходимостта от създаване на специализирано звено за регулиране на дейностите по Съвместно изпълнение на национално ниво. Очаква се холандското правителство да окаже конкретна помощ за неговото формиране. Програмата за развитие на ООН (ПРООН) също осъществява проект, насочен към създаването на кадрови потенциал за Съвместно изпълнение в България, който ще съдейства и за институционалното изграждане в тази област. Много е важно между различните инициативи да се установят отношения на добро сътрудничество.

Предложени и избрани проекти

Няма формално обявени критерии за подбор на проекти за съвместно изпълнение. Тъй като ударението на дейностите за Съвместно изпълнение в България е поставено върху енергийния сектор като източник на най-високия процент от емисии на парникови газове в страната, първите избрани и предложени от правителството проекти за Съвместно изпълнявани дейности са за топлофикационни дружества.

Информираност на обществеността

В българския контекст Съвместно изпълнение е икономически изгоден начин за намаляване на емисиите на парникови газове, но това все още не е достатъчно известно. Малко е направено за популяризирането на механизма на Съвместно изпълнение и за запознаването на деловите среди, които трябва да станат инициатори на проекти, с изгодите от него.

Общи заключения и препоръки

Изменението на климата и механизъмът Съвместно изпълнение са сравнително нови за България политически сфери, но осъществяните дейности дават основание да се очаква напредък в тази област.

Очевидно е обаче, че българското правителство трябва да ускори по-

нататъшното развитие на своята политика за предотвратяване на изменението на климата и да предприеме действия за реалното ѝ осъществяване, включително и чрез механизма Съвместно изпълнение. В хода на пилотната фаза не бяха използвани достатъчно ефективно възможностите за придобиване на опит, за създаване на съответните институции и за изграждане на кадрови потенциал. Като бариера пред процеса подействана националната икономическа криза и отражението ѝ върху всички отрасли и върху общия инвестиционен климат в страната.

При това положение международната подкрепа се оказа фактор от критично важно значение - като стимул за разработването на политика за Съвместно изпълнение/Съвместно изпълнявани дейности и за предприемането на практически действия за нейното реализиране. Очевидно е, че за да бъде ефективна тази международна помощ, ще са необходими някои спешни мерки на национално ниво:

- Да бъде създадена възможно най-бързо необходимата инфраструктура за ежедневна координация на дейностите по Съвместно изпълнение и за подбор на приоритетите и проектите. Създаването на тази инфраструктура изисква и по-големи усилия за изграждане на кадровия потенциал.
- Да бъдат разрешени неяснотите в процедурите за реализиране на проекти за Съвместно изпълнение.
- Да бъдат определени, след открито публично обсъждане, критериите за подбор на проекти за Съвместно изпълнение, правилата за разработването им и ролята на различните участници в процеса.
- Да бъде разработена и приета национална методология за определяне на базовите нива за измерване на намаленията на емисиите, предвидени в проектите.
- Да се създадат условия за по-значително участие на частните фирми в дейностите по Съвместно изпълнение, като се подобри инвестиционният климат и се хармонизират обществените и частните интереси в тази сфера.
- Да се въведат местни материални стимули като един от факторите за успех на проектите по Съвместно изпълнение.
- Да се активизира разпространението на информация сред фирмите и неправителствените организации.

Валя Пеева
Димитър Дуков

ПИЛОТЕН ПРОЕКТ ЗА СЪВМЕСТНО ИЗПЪЛНЯВАНИ ДЕЙНОСТИ В "ТОПЛОФИКАЦИЯ"- ПЛЕВЕН

Правителствата на България и Холандия подписаха Меморандум за намеренията за създаване на проекти за Съвместно изпълнение до 2000 година. Беше избран проектът за повишаване на енергийната ефективност на държавната фирма "Топлофикация"-Плевен.

В рамките на проекта ръководството на "Топлофикация"-Плевен ще получи технически средства за мониторинг, измерване и регулиране на производството и разпределението на топлинна енергия. Същевременно ще бъдат разработени икономически и финансови инструменти и за мониторинг на цялостната дейност на самата фирма.

Основната цел на проекта е да се повиши с 2-3% ефективността на парните котли и със 7% - ефективността на самата фирма "Топлофикация". В резултат от взетите мерки годишните емисии на въглероден двуокис в димните газове ще бъдат намалени с най-малко 3500 т. В съответствие с Меморандума за намеренията икономии от емисии на въглероден двуокис ще бъдат разделени между България и Холандия.

Общата стойност на проекта е 480 000 щ.дол., които ще бъдат осигурени от холандската страна. Проектът включва техническо оборудване, консултации, проучване на базата за определяне на състоянията, мониторинг и обучение на кадри.

Проектът ще бъде реализиран от консорциум от фирми: Тебодин, ТНО, ЕВР (Холандия) и ТЕТИВА (България).

Незабавно след приемането на доклада за учредяване на проекта бяха подадени документи в Центъра за регистрация на проекти за Съвместно изпълнение в Хага.

Необходимо е да се каже, че информацията за проекта не е лесно достъпна както за страните, които могат да проявят интерес към такива проекти, така и за широката общественост.

ЕНЕРГИЙНА РЕКОНСТРУКЦИЯ НА БОЛНИЦАТА В ГОРНА ОРЯХОВИЦА

Главната цел на проекта е да предложи приемливо за банките решение за енергийно ефективна реконструкция на болницата, за въвеждане на енергиен мениджмънт и за повишаване на качеството на вътрешния микроклимат при намаляване на консумацията на енергия и на свързаните с нея емисии на парникови газове

В края на 1999 година започва осъществяване на проект за енергийно ефективна реконструкция на Общинската болница "Св. Иван Рилски" в Горна Оряховица. До този проект се стигна след конкурс в рамките на програмата Еколинкс, спечелен от община Горна Оряховица и американската фирма "Електротек Концептс". Асоциирани партньори по изпълнението на проекта са ЕНЕфект и Асоциацията на енергийните инженери, клон София.

Проектът е от мащаба на така наречените "малки проекти" и съответства на националната стратегия за опазване на околната среда.

Общинската болница "Св. Иван Рилски" е най-големият консуматор на енергия в здравния сектор на общината (с дял от 81%). Предварителните проучвания показваха, че в болницата има съществен потенциал за енергийна ефективност, който се дължи на: лошите топлофизични характеристики на сградната обвивка; неефективната работа на котелното и паро-кондензното стопанство; значителните топлинни загуби в системите за отопление и БГВ, нерационалното разпределение и потребление на електрическа енергия.

В рамките на проекта ще се извършат следните основни дейности:

- Ще се проведе пълно енергийно изследване на обекта и на системите в него, ще се определят енергийните загуби и ще се оцени потенциалът за икономия на енергия чрез прилагане на различни енергоспестяващи мерки.

- Ще се определят и оценят най-ефективните технологии за реконструкция на болничния комплекс, за намаляване на консумацията на енергия и за ограничаване на емисиите на парникови газове и на други вредни емисии.

- Ще се подготви предпроектно проучване за подобряване на енергийната ефективност, придружено с технически, икономически и финансови анализи.

- Ще се оцени влиянието на предложените мерки и дейности върху околната среда.

- Ще се подготвят бизнес планове и работни програми, включително и за прилагането на алтернативни източници и схеми на финансиране.

- Ще се осигури подкрепа на проекта от различни източници на финансиране, бизнес партньори и потенциални инвеститори.

- Резултатите от проекта ще се разпространят сред всички заинтересувани общини и сред членовете на Общинската мрежа за енергийна ефективност.

Защо е полезна помощта от програмата Еколинкс?

Община Горна Оряховица се нуждае от помощта и партньорството на програмата "Еколинкс", за да бъдат преодоляни някои от най-съществените пречки пред проектите за повишаване на енергийната ефективност:

- Ограничени възможности и опит на общинските власти да работват и прилагат проекти за енергийна ефективност.

- Бюджетен недостиг за начално финансиране и подготовка на проекти за енергийна ефективност.

Програмата Еколинкс осигурява финансова помощ за подготовка на приемливи за банките проекти и подпомага партньорството между български общини и компании с добра практика в осигуряването на финансиране и в осъществяването на подобни проекти.

Любомир Червилев

НОВИ ЛИЦА В ПРЕДСЕДАТЕЛСТВОТО НА "ЕКОЕНЕРГИЯ"

В три от общините, членки на председателството на Общинската мрежа за енергийна ефективност "ЕкоЕнергия", бяха избрани нови кметове. Представители на ЕНЕфект посетиха някои от тях и ги запознаха с дейността и задачите на организацията.

Избраният за трети последователен мандат кмет на Горна Оряховица Николай Колев през следващите години ще осъществява приемствеността между досегашните и новите лица в председателството. На срещата с него бяха разглеждани някои възможности за инициране на нови проекти за енергийна ефективност на територията на общината. Посетена бе и общинската болница в града, в която започва изпълнението на проект в рамките на програмата Еколинкс на Американската агенция за международно развитие и Регионалния екологичен център.

Новоизбраният кмет на Габрово инж. Богомил Белчев ще поеме председателството на мрежата. В качеството си на домакин на единствената в страната демонстрационна зона за енергийна ефективност Габрово ще продължава да е най-значителното съсредоточие на дейности и проекти за енергийна ефективност. Повечето от тях навлизат в най-критичните етапи на изпълнение. Това поставя пред новото общинско ръководство проблеми, които ще изискват нови нестандартни решения. Новоизбраният кмет изрази желание и готовност за посрещане предизвикателствата на тези отговорни задачи.

Разговорите с новоизбрания кмет на Стара Загора д-р Евгений Желев бяха посветени на равностметката на извършеното и на плановете за бъдещето. Като ръководител на Обединената районна болница д-р Желев, в тясно сътрудничество с бившия кмет на града проф. Цанко Яблански, се утвърди като един от най-активните дейци на Общинската мрежа за енергийна ефективност. В резултат на това в града бяха осъществени и иницирани проекти, които положителни резултати тепър-

Вляво:
Среща с новия кмет на Стара Загора д-р Евгений Желев
Вдясно:
Среща с новия кмет на Габрово инж. Богомил Белчев

ва ще благоприятстват града и неговите жители. Съществуват всички предпоставки да очакваме община Стара Загора да стане еталон за съвременен планиране и използване на енергията.

Предстои среща с новоизбрания кмет на Карлово Желязко Домусчиев, пред когото бе изразена готовност ЕНЕфект да продължи тясното сътрудничество с общината. ☎

ОБЩИНСКА ЕНЕРГИЙНА АГЕНЦИЯ В СТАРА ЗАГОРА

Програмата SAVE II на Европейския съюз (ЕС), за която информирахме в миналия брой, включва проекти за създаването на регионални или градски енергийни агенции. Те са призвани да помагат на местните власти за формулирането на техните енергийни стратегии и за популяризирането на енергийната ефективност, както и да им съдействат при разработването и осъществяването на конкретни проекти.

Агенцията за ЕЕ в Стара Загора се изгражда в рамките на съвместен проект с още две общини от страни членки на ЕС – Флоренция в Италия и Сток-он-Тренд във Великобритания. През първите три години се предвижда агенцията да създаде база от данни за общината и да събере информация за консумацията на енергия. В хода на проекта базата ще се разшири и с информация за региона, за малките и средните предприятия и за общините от Асоциацията на тракийските общини. Следващият етап предвижда създаване на енергийна стратегия на общината, включваща енергийно планиране и управление на потреблението, средносрочни и дългосрочни планове за изпълнение, глобална енергийна програма. Ще бъдат посочени основните институционални, финансови и други бариери пред реализирането на енергийната стра-

➔ от стр. 13

тегия и определени пътищата за тяхното преодоляване.

Предвижда се също изграждането на Демонстрационна зона за енергийна ефективност в Стара Загора. Основната задача е в рамките на тази зона да се осъществят инвестиционни проекти за рационално използване на енергията в болничните сгради и уличното осветление и за използване на газ в домокинствата. Съществена част от усилията ще бъдат насочени към осигуряване на финансиране за демонстрационните проекти. Инвестиционни проекти ще се осъществят и в малки и средни предприятия. Програмата включва специализирано обучение на специалисти по планиране и управление на енергийното потребление, разработване на проекти, бизнес планиране и финансиране на проекти.

Ще бъде създадена страница в Интернет с информация за агенцията, която трябва да подпомогне и търсенето на възможности за финансиране на проектите. Агенцията ще популяризира енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници, ще издава тримесечен вестник и ще организира бизнес-форум, на който пред потенциални инвеститори да бъдат представени проекти за енергийна ефективност, очакващи финансиране.

ОБЩИНСКА ИНИЦИАТИВА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

С финансовата подкрепа на Американската агенция за международно развитие (ААМР) компанията "Електротек Концептс Инкорпорейтид" (САЩ) и Центърът за енергийна ефективност Ен-Ефект ще реализират съвместно Общинска програма за енергийна ефективност (ОПЕЕ) в България. Целта на проекта е оказване на консултантска помощ при разработването на проекти за енергийна ефективност в общините и в предприятията от частния и държавния сектор. Екипът на "Електротек" ще разкрива възможности за осъществяването на проектите и ще изработва техническите и финансовите анализи за изготвяне на техните бизнес планове. Ще бъде оказвана също така помощ на търговските банки, опериращи в България, при разработването на финансови механизми за дългосрочното финансиране на проектите.

Екипът ще съсредоточи усилията си върху проекти със следните характеристики:

- **Добра финансова възвръщаемост.** Проектите трябва да реализират икономии, които са достатъчни, за да осигурят не само изплащане на ползваните заеми, но и допълнителни приходи на заемополучателя.

- **Утвърдени технологии.** Проектите трябва да използват технологии, които са добре познати и гарантират постигането на очакваните резултати.

- **Значителни икономии на енергия.** Проектите трябва да осигуряват съществен принос за ограничаване на общото потребление на енергия и в резултат – за намаляване на емисиите на парникови газове.

- **Да бъдат приемливи за банките.** Проектите трябва да бъдат "приемливи за банките", т.е. заемополучателят да се ползва с доверието на банката и проектът да е привлекателен за кредиторите.

Общата цел на ААМР е да създаде устойчив механизъм за разработване, финансиране и реализация на проекти за енергийна ефективност. Задачата на "Електротек" ще обхваща и мерки за изграждане на местен кадрови потенциал за разработване и финансиране на бъдещи

щи инициативи за повишаване на енергийната ефективност в България. Екипът от консултанти ще работи с всички, които ще участват в разработването и осъществяването на проекти за енергийна ефективност: общини, директори на обекти, проектантите и банки. Ще бъдат проведени специализирани семинари за обучение на отделните групи участници в проектите.

НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2000 - 2006 ГОДИНА

Националният план за развитие на България определя пет стратегически приоритета за развитие на страната в следващите седем години: изграждане на институционална система, хармонизирана с европейското законодателство; повишаване на конкурентоспособността на българската икономика; ускорено изграждане на инфраструктурата и подобряване на екологията; адаптиране на човешките ресурси към новите икономически условия; установяване на балансирано устойчиво развитие на различните региони.

Планът за развитие на България до 2006 г. е национален индикативен документ с европейско значение и е част от изпълнението на Националната стратегия за присъединяване към Европейския съюз.

Изработен е въз основа на секторните политики, със съдействието на експерти от всички министерства.

Планът не слиза до равнището на конкретни проекти, а има стратегически характер. Той е основата, върху която през всяка от следващите години България ще получава средно по 250 млн. евро безвъзмездна помощ по три програми на Европейския съюз – ФАР 2000, ИСПА и СА-

Горе:
Годишна сесия на Ръководния комитет на проекта "Енергийна ефективност 2000"

Долу:
Ръководителите на проекта на ИКЕ на ООН "Енергийна ефективност 2000".
(От ляво на дясно) Роналд Боуз, директор в Департамента по енергетика на САЩ и Фредерик Ромиз, ИКЕ на ООН

ПАРД. Това означава, че до 2006 г. само от Европейския съюз ще получим 1,75 млрд. евро за финансиране на изпълнението на основните приоритети за развитие на страната. Тази сума е около 10% от инвестициите, които ще бъдат направени за периода 2000 – 2006 г. Разчита се още на финансиране от Европейската банка за възстановяване и развитие, от Европейската инвестиционна банка, от Световната банка, както и от национални източници.

ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНИТЕ РАЗХОДИ В СОЦИАЛНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

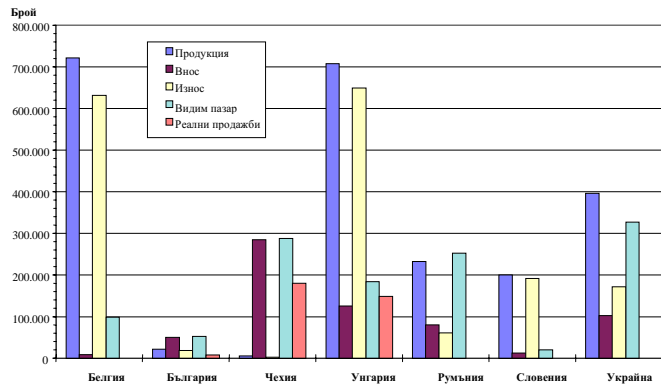
Програмата е на Министерството на труда и социалната политика и предвижда мерки за подобряване на хидроизолацията и топлоизолацията на сградите, подмяна на горивната база, подмяна на енергоемкото оборудване с енергоспестяващо. Изборът на тези заведения е определен от вида на сградния им фонд, който в по-голямата си част е изграден през периода 1950/60 г. Той е силно амортизиран, не отговаря на съвременните изисквания за топлоизолация, вътрешните инсталации са стари и причиняват големи разходи на горива и енергия.

Програмата предвижда да бъдат икономисани 60% от сегашните разходи за електроенергия и около 30% от разходите за горива. Очаква се възвръщането на направените инвестиции от спестените разходи да стане за около 3 години. Финансирането на програмата се извършва чрез датската програма за помощ за Източна Европа в областта на алтернативната енергия и се управлява от Export Kredit Fonden, съвместно с Датската агенция по опазване на околната среда. Заемът е в размер на 6 млн. щатски долара с кредитен период от 10 години.

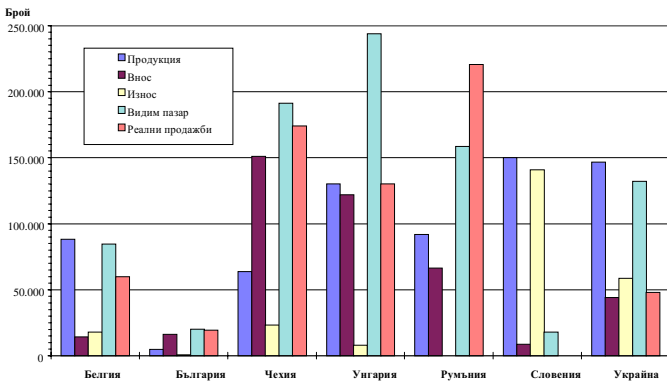
ПАЗАР НА ХЛАДИЛНА И ДРУГА ДОМАКИНСКА ТЕХНИКА ПРЕЗ 1997 Г.

Данните са взети от предварителния доклад на проекта

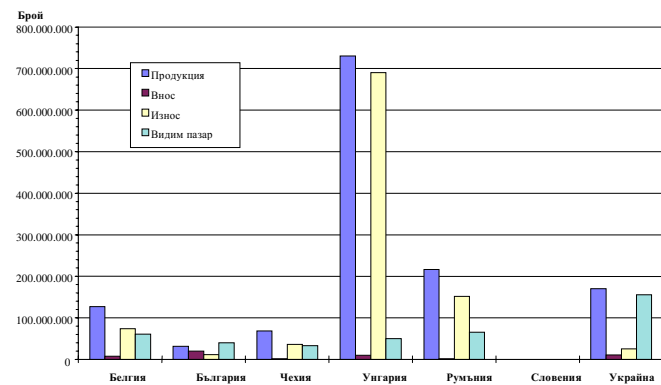
Хладилници и замразители

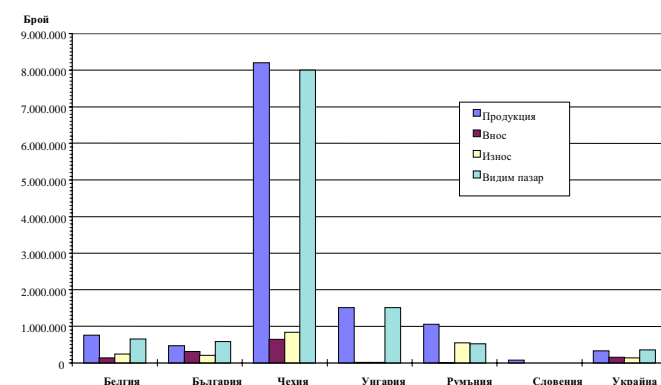
Перални машини

Светлинни източници

Осветелни тела

ПОСЛЕДЕН ЕТАП НА ПРОЕКТ SACHA-II

На 25 и 26 октомври в Брюксел се проведе заключителното съвещание по проекта SACHA-II (Състояние на стандарти за хладилна и друга домакинска техника, пазар и технологии в страните от Централна и Източна Европа за подобряване на енергийната ефективност), в който ЕнЕфект участва заедно с представители на Беларус, Румъния, Словения, Украйна, Унгария и Чешката република. Проектът се ръководи от Италианската национална агенция за енергия, нови технологии и околна среда и в него участват още две италиански и една немска организации. Обсъден бе заключителният доклад за извършените обследвания по перални машини, осветителни тела, светлинни източници и баласта, законодателни актове, касаещи изделията, съответствията между нашите стандарти и закони с тези от ЕС, информация за състоянието в страната по отношение на производството, разпределение на енергия, тарифни системи, консумация, износ и внос, информация за видимия пазар на посочените изделия. След приемането на доклада от Европейската комисия в следващите броеве на ЕкоЕнергия ще ви запознаем с някои резултати от проекта.

РАБОТНА СРЕЩА В БЕРЛИН

Стратегии за спестяване на енергия на общинско ниво е темата, която обедини различни представители от градовете Берлин и София в дните между 28 и 30 октомври за дискусии. Тази среща се проведе в рамките на дългосрочното сътрудничество между кметствата на Берлин и София. Организацията бе поета от Европейската академия за градска околна среда в сътрудничество с Берлинската енергийна агенция, Агенцията за устойчиво развитие и евроинтеграция "Екозона София", Берлинското министерство за градско планиране и околна среда и Европейския регионален фонд за развитие. От българска страна участваха представители на Държавната агенция за енергийна ефективност, Столичната община, Енергийния консорциум София, Националният институт по строителство, Центъра за енергийна ефективност ЕнЕфект, както и представители на други фирми, ангажирани с проблема.

Беше демонстриран немският опит, приложен в интензивно ново строителство и енергийно ефективни реконструкции на панелни жилищни сгради. Обсъждани бяха възможности за инвестиране в България чрез прилагане на форми на партньорство между потребител (общински фонд или община), ин-

веститор, енергоснабдител, консултантска фирма и държавни институции.

Общинската мрежа за енергийна ефективност в България със своя двегодишен опит предлага широки възможности за партньорство и очаква нови контакти с общините от Берлин и София.

СРЕЩА НА НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ

През месец юни 1999 г. в гр. Сентандре, Унгария, се проведе работна среща на тема "Стратегия и техника за финансиране на неправителствените организации от Централна и Източна Европа, работещи в областта на енергийната ефективност". Срещата бе организирана от американската организация "Алианс за икономия на енергия" и унгарската Фондация за развитие на гражданското общество. От българска страна участваха представители на Центъра за енергийна ефективност ЕнЕфект и на Черноморския регионален енергиен център. Участваха още и представители на Румънските асоциации, работещи в областта на оптимизиране на енергопотреблението - APER и SOCER, полската мрежа "Енергийни градове" (Energie Cites), "Енергиен клуб-Унгария", Асоциация Калининград.

Основни цели на срещата бяха разясняването принципите на финансиране и генерирането на приходи на неправителствените организации, работещи в областта на енергийната ефективност, изграждането на финансовата стратегия на организациите и конкретните средства и инструменти за прилагането ѝ.

СЪВМЕСТЕН ПРОЕКТ НА СТРАНИ ОТ ЦЕНТРАЛНА И ИЗТОЧНА ЕВРОПА

На 20 октомври 1999 г. в Регионалния екологичен център в Сентандре, Унгария, бе приет първият етап от съвместния проект на ЕнЕфект и четири страни от Централна и Източна Европа "Възможности за предотвратяване промените в климата в Централна и Източна Европа". Участниците от България, Естония, Полша, Словения и Чехия представиха резултатите от първия етап. Обсъдени бяха работните планове и сроковете за приключване на отделните фази и бяха формулирани общи изводи и препоръки по изнесените доклади. Решено бе на заседанието на Консултативния съвет през април 2000 да се представи окончателният доклад по проекта. Резултатите от първата му фаза бяха представени и на Петата конференция на страните по изменение на климата (COP5), която се проведе в Бон.

ПЕТА КОНФЕРЕНЦИЯ НА СТРАНИТЕ ПО РАМКОВАТА КОНВЕНЦИЯ НА ООН ПО ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА

През периода 25 октомври–4 ноември 1999 г. в Бон се проведе Петата конференция на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (COP5). Основните въпроси, поставени за обсъждане, бяха свързани с институционализирането на решенията на Конференцията в Киото за разработване и прилагане на три-те "гъвкави" механизма за изпълнение на поетите ангажименти от страните по Конвенцията: механизма "чисто развитие" (Clean Development Mechanism), Съвместно изпълнение (Joint Implementation) и търговия с емисии (Emission Trading). Особено внимание бе отделено на необходимостта от повишаване на институционалните възможности, знанията и опита на развиващите се страни и страните с икономики в преход за изпълнение на поетите задължения и за използване на гъвкавите механизми.

България бе представена на конференцията от Министъра на околната среда и водите Евдокия Манева и Даниела Стойчева, главен експерт в МОСВ. Официалната българска делегация взе активно участие в пленарните заседания и в допълнителните работни срещи.

С любезното съдействие на Програмата за развитие на ООН и френското Министерство на околната среда, двама представители на ЦЕЕ ЕнЕфект взеха участие в конференцията в Бон като наблюдатели и участници в паралелни събития, включени в програмата на конференцията. Това участие бе свързано с работата на ЕнЕфект по три проекта, пряко свързани с предотвратяването на изменението на климата.

Специален семинар бе посветен на проекта на ПРООН "Създаване на възможности за изпълнение на

проекти за Съвместно изпълнение в три страни: Филипините, Перу и България". Резултатите от проекта в България бяха представени от Валя Пеева. Семинарът беше посетен от много участници в конференцията, а представените предложения за пилотни проекти за Съвместно изпълнение в нашата страна предизвикаха голям интерес с високия си потенциал за енергоспестяване и съответното намаление на емисии на парникови газове при много добра цена. С голям интерес и одобрение бе посрещнато и представянето на финансирането от Глобалния екологичен фонд проект "Стратегия за намаляване на емисиите на парниковите газове чрез енергийна ефективност. Демонстрационна зона за енергийна ефективност в град Габрово".

Първият етап от съвместния проект на Регионалния екологичен център за Централна и Източна Европа (Унгария) и Института за световни ресурси (САЩ) "Възможности в Централна и Източна Европа за предотвратяване на изменението на климата" бе представен на специален семинар. Участници от три от петте участващи страни в проекта – Чехия, Полша и България, представиха своите първи резултати. Димитър Дуков от ЕнЕфект представи българската разработка (резюме от доклада е публикувано отделно на стр. 11). Показаните резултати при изпълнение на проектите бяха оценени като навременни и изключително важни за постигане на целите, поставени на конференцията в Киото.

СРЕЩИ В БРЮКСЕЛ

В края на октомври представи на ЕнЕфект се срещнаха със служители на Главна дирекция "Енергия" на Европейската комисия в Брюксел. Предмет на обсъждане бяха две теми от изключителна важност за нашата страна.

Първата тема на разговорите бе създаването на енергийна агенция в Стара Загора, която ще бъде финансирана от Европейската комисия чрез програмата SAVE. Успехът на обидната в оспорваното състезание между десетки европейски градове бе високо оценен от специалистите на комисията. Изразени бяха увереност, че Стара Загора притежава достатъчен потенциал за успешно осъществяване на проекта и готовност за активно съдействие при изграждането на институцията.

Втора тема бе инициативата за създаване на регионална мрежа за ефективно използване на ресурсите в района на Югоизточна Европа. Идеята бе горещо подкрепена от всички специалисти, на които тя бе представена и бе изказано желание за подкрепа от страна на Комисията. Обсъдени бяха някои възможни връзки на бъдещия проект с действащи програми на комисията, както и предпо-

На снимката: Момент от Българско-холандския семинар "Изграждане на потенциал за Съвместно изпълнение за Централна и Източна Европа", 19 октомври 1998 г.

читаните форми на сътрудничество между различните донори. Въпреки краткото време до началото на регионалната конференция и вътрешните преустройства, които в момента протичат в Европейската комисия, бе изразено желание за пряко участие в предстоящото събитие.

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

На основание на приетия Закон за енергетиката и енергийната ефективност с Постановление № 180 на Министерския съвет от 10 септември 1999 г. Националната агенция по енергийна ефективност бе преобразувана в Държавна агенция по енергийна ефективност. Новата агенция е юридическо лице на бюджетна издръжка, второстепенен разпоредител с бюджетни кредити. Министерският съвет определи инж. Друми Друмев за председател на Агенцията и инж. Методи Константинов за зам.-председател. В следващия брой ще публикуваме подробности по състава, структурата и функциите на Държавната агенция по енергийна ефективност.

Центърът за енергийна ефективност ЕнЕфект заявява доброто си желание за съвместна работа с Държавната агенция по енергийна ефективност, както и готовността си да поддържа досегашната рубрика за дейността на агенцията на страниците на информационния бюлетин ЕкоЕнергия.

ЧЕТЕТЕ В СЛЕДВАЩИЯ БРОЙ:

- Конференция по рамковата конвенция на ООН по изменението на климата.
- Регионална мрежа за ефективно използване на ресурсите.

Дарителски сметки на ЕнЕфект:

В лева: 101 307 3015
Банков код: 66096608
В щ. г.: 111 307 3019
SWIFT CBBVIBGSF
ТБ "Биохим", клон "Европа"
1000 София, пл. „Света Неделя“ 19

Издание то се спонсорира от:
Американската агенция за
международно развитие и Глобалния
екологичен фонд чрез Програмата
за развитие на ООН в България